

Kommentit Lapin liikennestrategian 2050 raporttiluonnoksesta

LLHall 30.09.2024 § 121
421/08.00.00/2023

Valmistelija Qvick Paula Lapin liitto

Lapin liikennestrategiatyö 2050 etenee, ja strategiasta on valmistunut toinen luonnos. Edellisellä kommentointikierröksellä on kommentoitu raportin alkuosan yleisiä osuuksia sekä lukuja 4 Liikennestrategia 2036 ja 5 Liikennestrategia 2050. Työn edetessä visioihin ja tavoitteisiin on tehty tämän pohjalta täsmennyksiä sekä lisäksi vuosien 2036 ja 2050 välille on varmistettu etenemispolkua. Kärkitoimenpiteitä on priorisoitu vain vuoden 2036 toimenpideohjelmasta. Pidempään aikajänteeseen 2050 liittyy epävarmuutta ja muutosten mahdollisuutta sekä lisäksi työpajoissa tai ensimmäisellä kommentointikierröksellä ei tullut priorisointia, minkä vuoksi vuodelle 2050 ei ole valittu kärkitoimenpiteitä. Raporttiluonnoksen luvut 6 Ehdotukset maakuntakaavoitusta varten sekä 7 Vaikutusten arviointi ja seuranta ovat raportissa uusia.

Strategian vuoden 2036 visiona on **Lapin liikennejärjestelmä kehittyy kestävästi ja tukee alueen elinvoimaa ja kasvua sekä liikkumisen sujuvuutta ja turvallisuutta.**

Visio jakautuu tavoitteiksi sekä tavoitteita tarkentaviksi toimintalinjoiksi:

Tavoite 1: Elinkeinoelämän ja sotilaallisen liikkuvuuden kuljetukset ovat toimivia ja tehokkaita normaali- ja poikkeusoloissa

- Liikenteen infrastruktuurin kaksoiskäyttöisyyden mahdollisuudet paranevat ja tukevat pohjoismaista yhteistyötä
- Vaihtoehtoisten käyttövoimien saatavuus paranee kaikilla kuljetusmuodoilla
- Tieverkon rahoitus mahdollistaa elinkeinoelämän kuljetusten edellyttämän palvelutason
- Rautatieliikenteen yhteydet palvelevat kotimaisia ja kansainvälisiä kuljetustarpeita
- Terminaalien ja satamien palvelutaso vastaa kysyntään ja kehittyvän kaluston tarpeisiin, ja niihin johtaa toimivat yhteydet

Tavoite 2: Matkailun ja arjen liikkumisen palvelut ovat helppokäyttöisiä ja liikkuminen kestävä ja turvallista

- Kävelyn ja pyöräilyn edellytykset paranevat kaupunkiseuduilla sekä kunta- ja matkailukeskuksissa
- Joukko- ja henkilöliikenteen palvelut ovat helppokäyttöisiä, matkaketjut sujuvia ja liikenteen järjestäminen tehokasta
- Ympärivuotisten julkisen liikenteen yhteyksien palvelutaso sekä suorien lentoyhteyksien tarjonta maailmalta ja Helsinki-Vantaan kautta paranevat
- Kenenkään ei tarvitse kuolla tai vakavasti loukkaantua liikenteessä
- Vaihtoehtoisten käyttövoimien saatavuus paranee kaikilla liikennemuodoilla

Toimenpideohjelmasta 2036 on priorisoitu seuraavat toimenpiteet **kärkitoimenpiteiksi**:

- **Valtatietä 4** parannetaan tieosuuksilla Keminmaa–Hirvas–Rovaniemi ja Napapiiri–Vikajärvi
- **Valtatiellä 21** kehittäminen tieosuuksilla Palojoensuu–Maunu, Maunu–Ropinsalmi–Ailakkalahti ja Tornio–Kolari
- Toteutetaan **siltojen parannukset** Tornionjoen ja Muonionjoen ylittävillä silloilla sekä Karigasniemen ja Sodankylän silloilla
- Laajennetaan **vaihtoehtoisten käyttövoimien** verkostoa
- Toteutetaan **Kolarin radan sähköistäminen**

- Toteutetaan **ratayhteys Kiiruna–Kolari–Kittilä–Sodankylä–Rovaniemi**
- Kehitetään **raideyhteyttä** Tornio–Haaparannan kautta **Narvikin satamaan**
- Kehitetään **kävelyn ja pyöräliikenteen yhteyksiä** lyhyillä matkoilla keskuksissa

Strategian vuoden 2050 visiona on **Lapin liikennejärjestelmä on hiilineutraali, älykäs ja globaaleihin muutoksiin sopeutunut.**

Visio jakautuu tavoitteiksi sekä tavoitteita tarkentaviksi toimintalinjoiksi:

Tavoite 1: Lappi on kansainvälisesti ja kansallisesti kytkeytynyt

- Paremmat yhteydet tarjoavat toimintavarmat kuljetukset kehittyviin Lapin satamiin ja muihin Suomen satamiin sekä Pohjois-Atlantin satamiin
- Suorat ja kestäväillä käyttövoimilla operoitavat lentoyhteydet vahvistavat Lapin saavutettavuutta
- Matka- ja kuljetusketjuihin liittyvät tiedot ovat saatavilla kansallisen yhteyspisteen kautta, ja rajat ylittävä henkilö- ja tavaraliikenne on sujuvaa sekä pitkälle automatisoitua

Tavoite 2: Liikennejärjestelmä on resilientti ja turvallinen

- Väyläverkko ja liikenteen palvelut mahdollistavat päästöttömän liikenteen ja liikenneturvallisuuden nollavision saavuttamisen
- Uudet suunnittelutavat ja toimintamallit mahdollistavat ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja luontopositiivisuuden saavuttamisen
- Kattava liikennetieto mahdollistaa tehokkaan ja ennakoivan omaisuudenhallinnan ja tieverkon kunnossapidon.

Toimenpideohjelmasta 2050 **ei** ole priorisoitu **kärkitoimenpiteitä**.

Lapin liikennestrategia toimii maakuntakaavoituksen liikennejärjestelmäselvityksenä. Toimenpideohjelmat 2036 ja 2050 sisältävät toimenpiteitä liikennejärjestelmän palvelutason kehittämiseksi sekä toimenpiteitä, jotka edellyttävät huomioimista maakuntakaavoituksessa.

Ehdotukset maakuntakaavoitusta varten (ei sisällä toimenpiteitä, jotka on jo viety osaksi vireillä tai voimassa olevia kaavoja):

Taajamat ja alueet

- Kehittämistarve taajamissa, kunta- ja matkailukeskuksissa, aktiivisen liikkumisen yhteyksien ja ympäristöjen kehittämiseksi
- Aluevarausmerkinnät uuden jakeluinfrastruktuurin kehittämiseksi sekä mahdollisten uusien raskaan liikenteen pysäköinti- ja palvelualueiden kehittämiseksi, mikäli valtakunnalliset linjaukset tai toimijoiden investoinnit niitä edellyttävät
- Aluevarausmerkintä Tornio-Haaparannalla siirtokuormausmahdollisuuksien kehittämiseksi

Tieverkko

- Merkittävästi kehitettävä tai parannettava tieyhteys:
- valtatie 21 välillä Tornio–Kolari sekä sen mahdollisesti synnyttämät muutokset ympäröivään aluerakenteeseen
- kantatie 79 välillä Kittilä–Muonio
- Tornionjoen ylittävät sillat, Karigasniemen silta ja Sodankylän (vt 5) silta
- Tieluokan muutos (sisältäen tarpeelliset tie kehittämis- ja parantamistoimenpiteet)
- kantatiestä valtatieksi: kantatie 80 Kittilä–Kolari ja kantatie 82 Joutsijärvi–Salla

- seututiestä kantatieksi: seututie 970 Utsjoki–Nuorgam
- kantatiestä seututieksi: kantatie 79 Rovaniemi (Sinettä)–Meltaus seututieksi
- Yhteystarve pyörämatkailun Eurovelo-reiitit
- Selvitettävät uudet yhteystarpeet itä-länsi-suuntaisille tieyhteyksille

Raideliikenteen kehittämiseksi selvitettävät yhteydet

- Kiiruna–Kolari–Kittilä–Sodankylä–Rovaniemi
- Tornio–Haaparannalta Ouluun ja Rovaniemelle sekä Tornion Röyttän ja Kemin Ajoksen satamiin
- Keminmaan kolmioraide pääradalta Rovaniemelle menevälle radalle
- Kemin lentoaseman kytkeminen osaksi rataverkkoa

Meriliikenne

- Kehitettävä laivaväylä: Kemin Ajoksen satama – Ruotsin vesiväyläverkko
- Kehitettävä laivaväylä: Tornion Röyttän satama – Ruotsin vesiväyläverkko

Työn tausta

Työn tilaajina ovat toimineet Lapin liitto, Lapin ELY-keskus ja Väylävirasto. Ulkopuolisena asiantuntijana on toiminut Sitowise Oy. Työn kustannus on 49 900 €. Työn kustannuksiin osallistuvat Lapin liitto (50 %), Lapin ELY-keskus (24,5 %), sekä Väylävirasto (25,5 %). Lapin liitto on koordinoanut valmistelutyötä.

Liikennestrategialla pyritään vastaamaan erityisesti muuttuneeseen geopoliittiseen tilanteeseen ja muihin globaaleihin ilmiöihin, jotka ovat vaikuttaneet Lapin asemaan sekä valtakunnallisesti että pohjoisen turvallisuuden, huoltovarmuuden ja sotilaallisen liikkuvuuden näkökulmista.

Työssä laaditaan vuorovaikutteisesti kokonaisvaltainen ja kattava näkemys Lapin tulevaisuuden liikennejärjestelmästä vuodelle 2050. Pitkän aikavälin strategian lisäksi hankkeessa muodostetaan lyhyemmän aikavälin strategia liikennejärjestelmän kehittämisestä vuodelle 2036 sekä liikennejärjestelmäselvitys Lapin maakuntakaavoituksen 2050 tueksi. Liikennestrategian valmistelua ohjaa Lapin liikennejärjestelmätyöryhmä. Strategian laatii Sitowise Oy.

Lapin liitto käynnisti liikennestrategia 2050 valmistelun tammikuussa 2024 liikennejärjestelmän toimintaympäristö- ja nykytila-analyysilla. Työ on jatkunut sen jälkeen strategian vision ja tavoitteiden määrittämisellä sekä toimintalinjojen ja toimenpiteiden laatimisella. Valmistelutyön aikana on pidetty kolme työpajaa, joiden avulla on tarkennettu strategian visiota ja tavoitteita sekä laadittu toimenpideohjelma. Sidosryhmät ovat päässeet vaikuttamaan strategian laadintaan kesäkuun kommentointikierröksellä (1. luonnos) sekä tällä hetkellä käynnissä olevalla lausuntoajalla 2.–24.9. (2. luonnos). Työtä on esitelty kuntajohtajille 14.6. ja 1. luonnos on käynyt maakuntahallituksessa 17.6. Lisäksi on pidetty neljä ohjausryhmän kokousta (30.1., 13.3., 29.5., 21.8.) sekä seitsemän valmistelutyöryhmän kokousta. Toinen strategialuonnos julkistettiin 21.8.2024.

Strategian uudistamisen seuraavat vaiheet:

- Lausuntopyyntö 2.–24.9. OHRY, kunnat, työpajoihin osallistuneet
- Työryhmä 27.9.
- Kommentit 2. luonnoksesta Lapin liiton hallituksessa 30.9.
- Strategian valmistuminen lokakuussa 2024
- Strategian hyväksyminen Lapin liiton hallituksessa 28.10.

Lausuntoja saatiin lausuntokierroksella 2.–24.9. 18 kpl, ja niistä kerrotaan kokouksessa lyhyesti yhteenvetona.

Lapin liikennestrategia 2050 -luonnos on erillisliitteenä, ja se esitellään kokouksessa.

Kokouksessa asiaa esittelevät Pirkka Hartikainen, Sitowise Oy ja suunnittelujohtaja Paula Qvick.

Esittelijä vs. maakuntajohtaja Ekdahl Päivi Lapin liitto

Päätösesitys Hallitus käy lähetekeskustelun Lapin liikennestrategiasta.

Päätös Pirkka Hartikainen Sitowise Oy:stä esitteli Lapin liikennestrategialuonnosta ja ELYn ylijohdaja Jaakko Ylinampa varautumisen vaikutuksia pohjoisen väyläverkostoon.

Hallitus kävi asiasta lähetekeskustelun.

Merkittiin pöytäkirjaan että ylijohdaja Jaakko Ylinampa saapui kokoukseen klo 10.18 asian käsittelyn aikana ja poistui kokouksesta asian käsittelyn jälkeen klo 11.00. Myös henkilöstön edustaja Vilhelmiina Palosaari poistui kokouksesta klo 11.00 asian käsittelyn jälkeen.